

ÖZET: Belediye mücavir alanına dahil edilen alanlarda altyapı hizmetlerinin (yol, su, kanalizasyon) hangi kurum tarafından yerine getirileceği hakkında.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-1003830
Konu : (GÖRÜŞ) Alt Yapı Hizmetlerinde
Yetki ve Usul Sorunu Hk.

16.06.2021

... İL ÖZEL İDARESİNE

İlgi : 01.02.2021 tarihli ve 832 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile; 2016 yılında ... Belediyesi mücavir alanına dahil edilen alanlarda altyapı hizmetlerinin (yol, su, kanalizasyon) halen İl Özel İdaresi tarafından yürütüldüğü, imar iş ve işlemlerinin Belediyesince yapıldığı ve bu aşamada harçların alındığı; bu mahallerde alt yapı hizmetlerinin hangi kurum tarafından yapılacağı hususunda Bakanlığımızın görüşü talep edilmektedir.

5393 Sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesine göre;

"Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

...

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.

Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

..."

Mezkûr Kanununun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15 inci maddesinde;

" Belediye yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

...

h) Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.

... " hükmü,

Aynı Kanununun "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18 inci maddesinde;

"Belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

...

t) Mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek.

... " hükmü,

3194 sayılı İmar Kanununun "Kapsam:" başlıklı 2 nci maddesinde;

"Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapılar bu Kanun hükümlerine tabidir." hükmü,

Mezkûr Kanununun "Tanımlar:" başlıklı 5 inci maddesinde;

"Bu Kanunda geçen terimlerden bazıları aşağıda tanımlanmıştır.

...

İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında valiliktir.

...

Mücvir Alan; imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş olan alanlardır.

... ” hükmü,

Aynı Kanunun “Mücvir alan:” başlıklı 45 inci maddesinde;

“Mücvir alan sınırları belediye meclisi ve il idare kurulu kararına dayanarak vilayetlerce Bakanlığa gönderilir. Bakanlık bunları inceleyerek aynen veya değiştirerek tasdik etmeye veya değiştirilmek üzere iadeye yetkilidir.

Mücvir alanın ilgili belediye sınırına bitişik olması gerekmez. Ayrıca, bu alanlar köyleri de ihtiva edebilir. Mücvir alandan çıkarılma da aynı usule tabidir. Bakanlık gerekli gördüğü hallerde mücvir alana alma ve çıkarma hususunda resen karar verebilir.” hükmü,

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun “İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“İl özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

...

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma (...); orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında, ... Yapmakla görevli ve yetkilidir. ... ” hükmü,

Mezkûr Kanununun “İl genel meclisinin görev ve yetkileri” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“İl genel meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

...

c) Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç İl çevre düzeni plânı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar plânlarını görüşmek ve karara bağlamak.

... ” hükmü,

Aynı Kanununun “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 70 inci maddesinde;

“Bu Kanunla, il özel idaresinin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle ilgili olarak, 24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanunu, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanunu, 10.6.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu, 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 14.6.1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, (...) ile 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.” hükmü,

2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “2. Elektrik ve havagazı tüketim vergisi:” başlıklı bölümünde;

“Konu:

Madde 34 – Belediye sınırları ve mücvir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketimi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisine tabidir.

Mükellef ve sorumlu:

Madde 35 – Elektrik ve Havagazı tüketenler, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisini ödemekle mükelleftirler.

(Değişik ikinci fıkra: 9/7/2008-5784/14 md.) 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre elektrik enerjisini tedarik eden ve havagazını dağıtan kuruluşlar, satış bedeli ile birlikte bu verginin de tahsilinden ve ilgili belediyeye yatırılmasından sorumludurlar. Organize sanayi bölgelerinde tüketilen elektrik enerjisinin vergisini organize sanayi bölgeleri tüzel kişiliklerine elektriği temin eden kuruluş öder.

İstisnalar:

Madde 36 – Aşağıdaki yazılı yerlerde ve şekillerde tüketilen elektrik ve havagazı vergiden müstesnadır.

1. Kazanç amacı gütmemek şartıyla işletilen; hastane, dispanser, klinik, sağlık ocağı ve merkezleri, rehabilitasyon, teşhis ve tedavi merkez ve kurumları, doğum ve çocuk bakımevleri, kreşler, sanatoryum, Prevantoryum gibi sağlık kuruluşları ile düşkünler evi, yetimhaneler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve korunmaya muhtaç çocukları koruma birliklerine ait çocuk yurtları ve bunlara bağlı işyerleri gibi sosyal yardım kuruluşlarında,

2. Dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan cami, mescit, kilise ve havra gibi ibadethanelerde,

3. Milletlerarası panayır, sergi ve fuarlarda, bunların giriş yerlerinde, mal teşhir edilen ve satılan pavyonlarda,

4. Doğrudan doğruya elektrik ve havagazı üreten dağıtım ve istihsal müesseselerinde.” hükümleri,

Mezkûr Kanunun “Bu Kanunun mücavir alanlarda uygulanabilmesi.” başlıklı 104 üncü maddesinde;

“(Değişik birinci fıkra: 4/12/1985 - 3239/127 md.) **Bu Kanunda yer alan Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi ile Bina, İnşaat, İşyeri Açma İzni, İmar Mevzuatı Gereğince Alınacak Harçların mücavir alanlarda uygulanabilmesi için belediye hizmetlerinin bu mahallere götürülmüş olması şarttır.**

Bu hükmün uygulanabilmesi için mücavir alanlara götürülmesi gerekli bulunan hizmetlerin kapsam ve niteliği Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tayin ve tespit edilir.”

hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 16.9.1981 tarihli ve 17460 sayılı Resmi Gazete’den yayımlanan 2 Seri Nolu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği’nde “1. 26/5/1981 gün ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 104 ncü maddesine göre Belediye Gelirleri Kanununun mücavir alanlarda uygulanabilmesi için belediyece bu alanlara götürülmesi gereken hizmetlerin genel kapsam ve nitelikleri 2 nci, özel kapsam ve nitelikleri ise 3 ncü maddede gösterilmiştir.

2. Belediye Gelirleri Kanununun 104 ncü maddesinde sayılan vergi ve harçların mücavir alanlarda uygulanabilmesi için belediyece bu alanlara,

a) Taşıtların mahallin özelliklerine göre gidebileceği yolun yapılmış ve bakıma alınmış olması,

b) Mücavir alanda temiz ve sağlığa uygun içme ve kullanma suyu bulunması şarttır.

3. Yukarıdaki maddede yazılı genel şartların yerine getirilmiş olması halinde mücavir alanda ilgili belediyece,

a) Başka bir şart aranmaksızın Meslek Vergisi ile İşyeri Açma İzni Harcı,

b) İmar mevzuatının uygulanması şartı ile imarla ilgili Harçlar,

c) Tesislerin abonelere dağıtım yapabilecek duruma getirilmiş olması şartı ile Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi,

d) Temizleme ve aydınlatma hizmetlerinin belediyece yerine getirilmiş olması şartı ile Temizleme ve Aydınlatma Harcı uygulanır.” denilmek suretiyle mücavir alanlardan vergi alınabilmesinin şartları düzenlenmiştir.

İlgili mevzuat hükümleri incelendiğinde; mücavir alanların, imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş olan alanlardan olduğu ve belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülebileceği; bu hususta meclis kararı olmaması halinde bu yerlere ilişkin altyapı hizmetlerinin il özel idaresince götürülmesi gerektiği, bununla beraber belediyece yol bakım ve onarımı ile temiz ve sağlığa uygun içme ve kullanma suyu temini sağlanmayan mücavir alanlardan 2464 sayılı Kanun’un 104 üncü maddesi kapsamında sayılan vergi ve harçların tahsil edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür